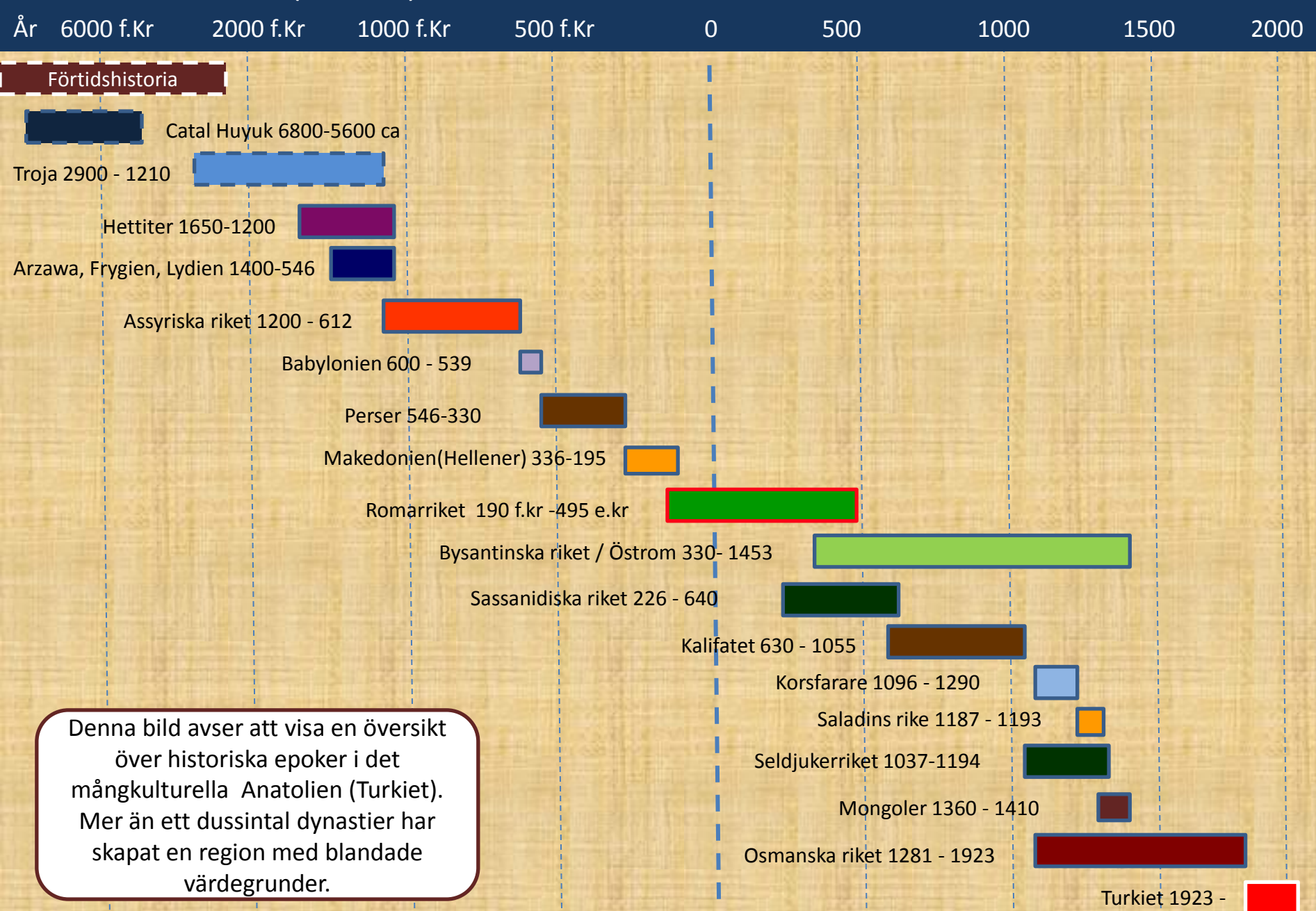

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia.

Denna bild avser att visa en översikt över historiska epoker i det mångkulturella Anatolien (Turkiet). Mer än ett dussintal dynastier har skapat en region med blandade värdegrunder.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Geografiska förutsättningar

Anatolien eller Turkiet eller Mindre Asien eller....

Denna historiska översikt omfattar geografiskt det vi brukar kalla Anatolien eller Turkiet och ibland Mindre Asien. Gränserna för området har ständigt förändrats och namnen på områden har skiftat. I detta dokument har vi valt att benämna området Anatolien. Kända namn på landsdelar i området är Frygien, Lydien, Kappadokien och Lykien.

Anatoliens geografi.

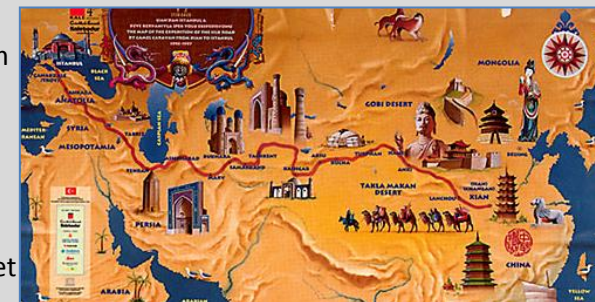
Anatoliens yta är nästan dubbelt så stor som Sveriges yta. Det bor omkring 80 miljoner människor i området idag.

Den gigantiska staden Istanbul har historiskt varit världens största stad och ett kulturellt nav. Istanbul har haft flera namn såsom Konstantinopel och Byzantion. Vikingarna kallade staden Miklagård. Idag bor cirka 14 miljoner människor i storstaden Istanbul som är belägen både i Europa och Asien.

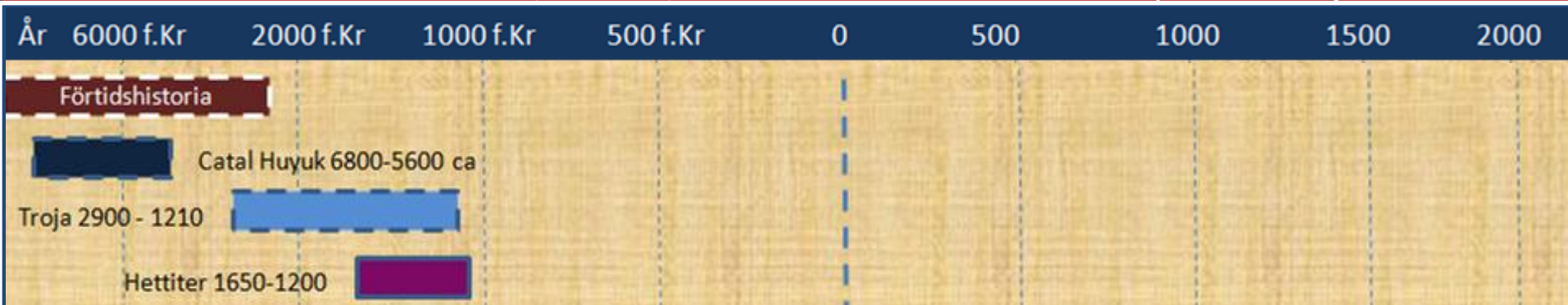
Bergskedjor och höga toppar på över 5.000 meter går genom hela området.

Under århundraden har olika dynastier härskat och påverkat kulturen.

Den betydelsefulla sidenvägen hade slutstation i området vilket gav många nya influenser.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Förhistoria, Catal Huyuk och Troja

Inledning.

I Anatolien har många folkslag med olika religioner, kulturer och tekniker dragit genom och påverkat regionen. Ett mångfacetterat och kosmopolitiskt land har uppstått.

Förhistoria.

Nyligen har man upptäckt ett tempelkomplex som ligger på en kulle. Orten heter *Gobekli Tepe* och är daterad till år 11.000 f.Kr.

En av de absolut äldsta lämningarna av en civilisation i hela världen!

Fasta bosättningar från år 8.000 f.Kr är inte ovanliga i Anatolien. I östra Anatolien, där floderna Eufrat och Tigris startar, började befolkningen odla vete och ärtväxter mycket tidigt. Istället för att endast jaga och samla förnödenheter att äta började man odla växter och handha boskap. Det medförde att fasta boplatser byggdes. Det är troligt att det var de första bosättningarna i världen.

Catal Huyuk cirka 6800-5600 f.Kr.

Catal Huyuk ligger i östra Anatolien. Platsen utgör det högst utvecklade stadssamhället som hittills återfunnits i så hög ålder.

I bosättningsstikt från perioden 6800-5600 har man kunnat gräva ut hus med omgivande gårdar. Utsmyckningar och konst har återfunnits i boningarna. Till och med gamla textilier finns bland fynden.

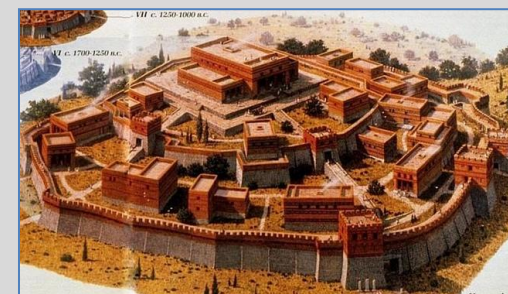

Troja 2900-1210 f.Kr.

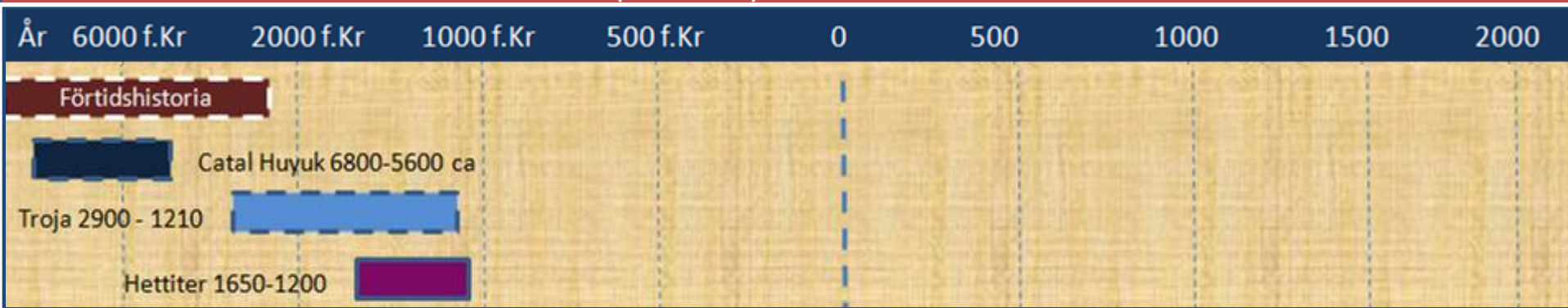
I västra Anatolien har man återfunnit resterna av det mytomspunna Troja. Det var här som Herkules besegrade Hektor i en tvekamp.

Folk från Grekland belägrade Troja. Med en gåva till Troja i form av en häst lyckades grekerna komma in i den starkt befästa staden. Hästen var ihålig och innehöll soldater som kunde öppna portarna. Allt återgivet i skriften Iliaden av Homeros.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Hettiter 1650-1200 f.Kr

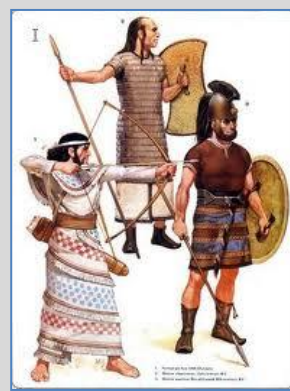
Hettiter 1650-1200 f.Kr.
Hettiterna var det första folk som riktigt koloniserade Anatolien. Under 1700-talet f.Kr kom hettiterna österifrån. Man grundade städer och inledde handel med omgivningen.

Huvudstaden hette *Hattusa*. Staden var omgiven av en mur och dessutom skyddad av omgivande otillgängliga berg.

Militärmakt.
Hettiternas rike byggde på en stark militärmakt. Livet var hårt reglerat. Lojaliteten mot konungen inpräntades. Disciplin rådde i både det civila och militära livet. Militärer drillades hårt och svaga till och med avrättades.

Stridsvagnar överraskade motståndarna. Tre personer rymdes i en stridvagn.

Stormakt.
Hettiterna blev en stormakt och krigade bl.a. mot Babylonien och Egypten.

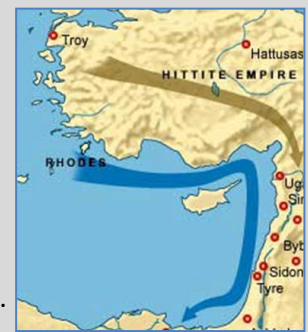
Kultur.
Lejonfigurer vaktade porten till huvudstaden *Hattusa*. Metallfigurer från 1400-talet f.Kr uppvisar både estetisk och metallurgisk kunskap.

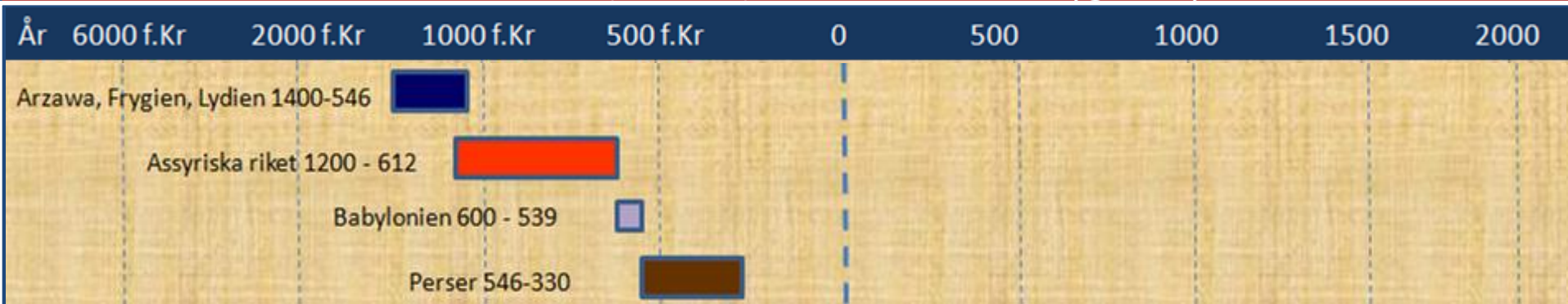
Hundratals lertavlor har återfunnits som innehåller ett indoeuropeiskt språk. Språket har nu kunnat tolkas!

"Sjöfolken kommer".
Ett märkligt folk gjorde intåg i östra Medelhavet och dess omgivande stater under 1200-talet f.Kr. Dessa så kallade "sjöfolk" gjorde slut på det hettitiska väldet. Även Egypten drabbades. "Sjöfolket" finns också nämnt i Gamla Testamentet.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Arzawa, Frygien, Lydien.

Arzawa 1400-1200 f.Kr

Arzawariket är inte så känt i historiska sammanhang. Men under 200-300 år var Arzawa en stormakt på den anatoliska halvön. Det nuvarande *Efesos* var huvudstad.

Arzawas högperiod inföll under 1400-1300 f.Kr. Riket hade bland annat en allians med Egypten. Hettiterna hotade ständigt.

I bergssidor återfinns tavlor med eller utan text från Arzawaimperiet.

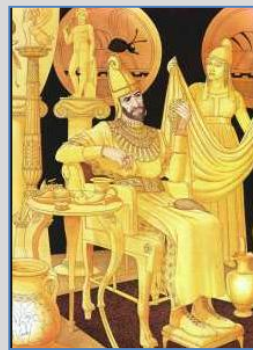

Frygien xxxx-700 f.Kr

En stormakt som konkurrerade med hettiterna var *Frygien*. Det var en blomstrande civilisation. Troligen invandrade frygierna från Makedonien. Efter huvudstaden *Gordion* finns rika lämningar.

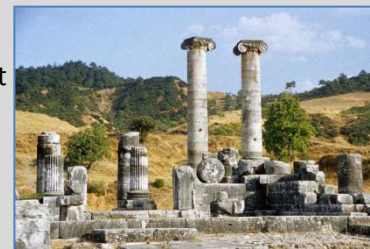
Kring den frygiske kung *Midas* berättas många myter. Han levde under 700-talet f.Kr och enligt myterna blev allt han rörde vid till guld.

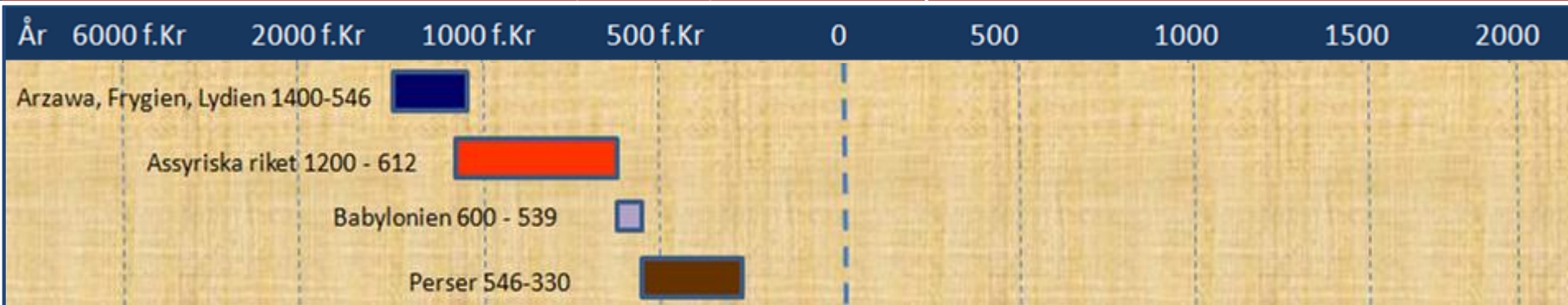
Lydien xxxx-546 f.Kr.

Lydien hade en uråldrig kultur grundad på gruvhantering. Huvudstaden var *Sardes*. Från *Lydien* är kung *Krösus* känd. Han skapade ett av de första penningssystemen. Lydien involverades i det persiska riket år 546 f.Kr.

Bilden visar rester av Artemistemplet i huvudstaden Sardes.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Assyriska riket 1200-612 f.Kr.

Assyrier 1200-612 f.kr

Området runt floderna Eufkrat och Tigris tillhör världens äldsta bebyggelser. Redan 6.000 år f.Kr fanns många stadsstater. Från staden Arbela finns lämningar som är 8.000 år gamla. Under perioden 2400-1800 f.Kr existerade det fornassyriska riket.

Ziggurater.

I det assyriska riket byggdes de berömda zigguraterna.

Expansionen börjar under 1200-talet f.Kr.

Under regenten *Salmanassar* (1273-1244 f.Kr) börjar en expansion åt alla väderstreck. En riktig stat skapas av stadsstater. Bland de inlemmade stadsstaterna låg flera inom det vi idag kallar Anatolien. I slutet av 1200-talet gick det Assyriska riket in i en recession. Riket hotades av omgivande fiender. Bland annat från hettiterna i Anatolien.

Storhetstiden 883-612 f.Kr.

Den assyriska storhetstiden började med att Assurnasirpal (883-859 f.Kr) lade under sig Haburområdet som omfattar delar av östra Anatolien.

Ständigt kom krig att råda i östra Anatolien och dess omgivande stater.

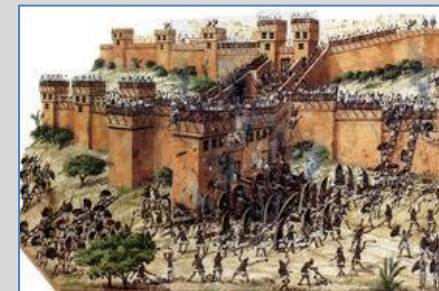
Assurbarnipal (669-627) den störste.

Den absoluta höjdpunkten på det assyriska riket inträffade under Assurbarnipals härskartid. Arkitekturen blomstrade. Städer såsom *Nineve* på bilden var världens modernaste. Bland andra kända historiska städer i det assyriska riket kan nämnas Kalah, Assur och Dur-Sharrukin.

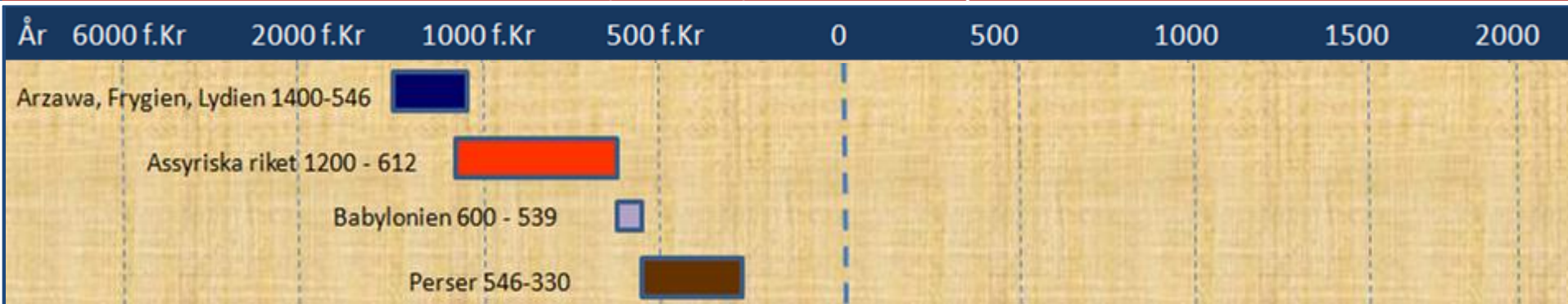

Slutet på Assyriska riket år 612 f.Kr.

Det Assyriska riket var en grym militärmakt. Etniska rensningar, grymma tortyrmetoder m.m. ledde till att omgivande länder hatade assyrierna. År 612 f.Kr stormades huvudstaden *Kalah* från alla håll. Stormakten Assyriska riket var till ända.

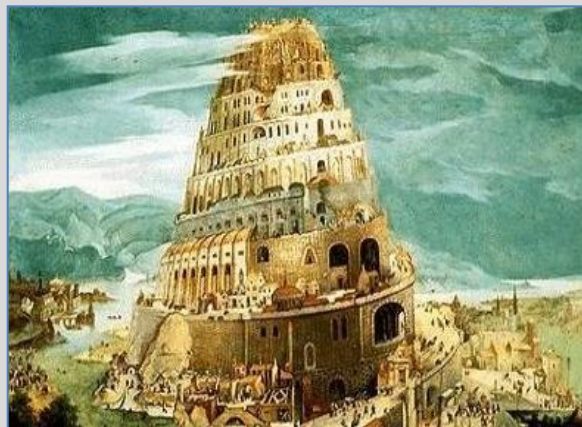
Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Babylonien 600-539 f.Kr.

Babylonien 600-539 f.Kr

Babyloniens välde började redan på 2000-talet f.Kr. Påverkan på Anatolien inträdde först omkring 600-550 f.Kr.

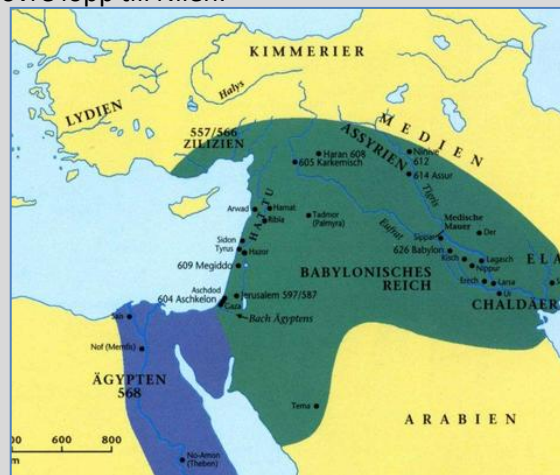
En mycket värdefull historisk insats var Hammurabis lagar under 1700-talet f.Kr. Det är ett av de första tillfällen då *lagstiftning* används för att styra ett land.

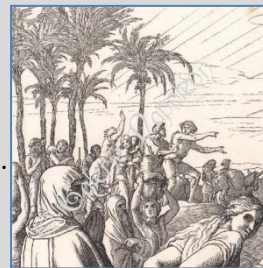
Babels torn är känt från Bibelns Gamla Testamente. Tornet utgör en symbol för övermod som fortfarande används.

Nebudkadnessar II 630-562 f.Kr

En storhetstid uppstod under Nebudkadnessar II (630-562 f.Kr). Hans välde sträckte sig från Eufrats övre lopp till Nilen.

Det var Nebudkadnessar II som efter erövringen av Jerusalem år 597 f.Kr förde judarna till den "babylonska fångenskapen".

Babylonierna bedrev vetenskap inom bland annat matematik och astronomi.

Staden Babylon.

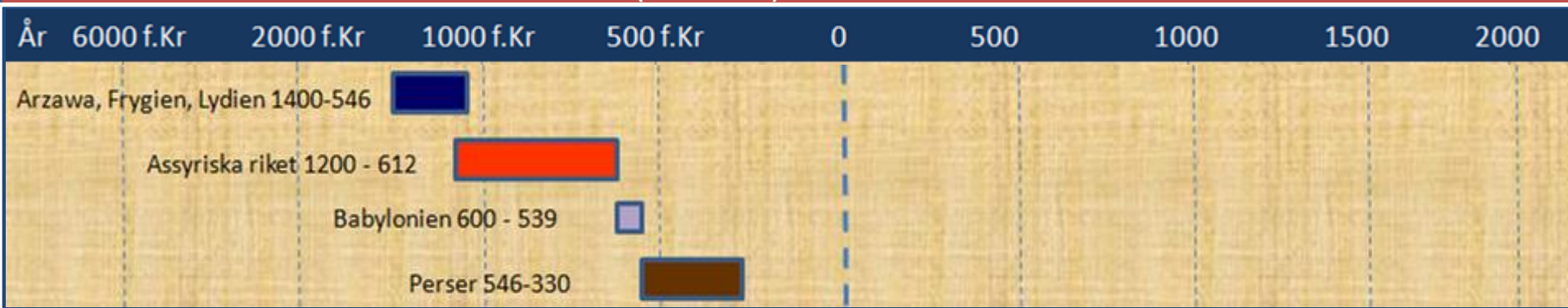
Av staden Babylon finns idag endast ruiner kvar. Under storhetstiden lär staden ha varit otrolig.

De hängande trädgårdarna utgjorde ett av världens sju underverk.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Persien 546-330 f.Kr.

Tidiga kulturer..

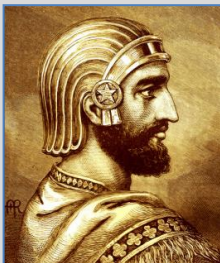
Tidiga civilisationer har funnits i det vi nu kallar Iran. Redan under 3000-talet f.Kr var *Jiroft* och *Elam* kulturer som var mycket utvecklade.

Stormakten 540-330 f.Kr.

Mellan år 540-330 f.Kr var Persien världens stora makt. En centraliserad stat skapades redan under 700-talet f.Kr som växte till sig efter hand. Under flera perioder lydde perserna under omgivande stater till vilka man erlade tribut.

Kyros den store (546-530).

En mäktig och klok härskare var *Kyros den store*. Han var det antika Persiens förste riktiga kung. Han erövrade Babylon år 539 f.Kr. Kyros befriade slaverna och gjorde mycket för de mänskliga rättigheterna. Bland annat kunde judarna i den s.k. "babyloniska fångenskapen" därmed återvända hem. Kyros den stores grav är nu med på UNESCOs lista över världsarv.

Persien expanderar.

Kung Kyros erövrade hela Anatolien. Under en tid var striderna mot Lydien mycket häftiga. Men till slut var hela Anatolien under persiskt välde. Många lämningar finns kvar i Anatolien från den persiska överheten.

Dareios I 549-486 f.Kr.

Det persiska riket hade sin största utbredning under Dareios I. Riket gränsade i öster till floden Indus. I väster var delar av södra Balkan under det persiska väldet. Det var nu som de omtalade krigen med Grekland utspelades. Dareios I gjorde *Susa* till huvudstad.

Krigen mot Grekland (490-479 f.Kr).

Persernas krig mot Grekland är välkända i västvärlden. År 490 f.Kr stod slaget vid Marathon. Ett slag som perserna förlorade. Grekerna stod under ledning av hjälten Miltiades.

Grekerna hade flera landområden på den västra kusten i Anatolien. Området brukar kallas Jonien. Jonerna gjorde uppror som medförde att perserna förstörde staden Miletos 502 f.Kr.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Makedonien (Hellener) 336-195 f.Kr.

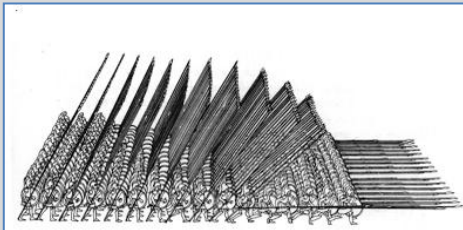

Makedonien (Hellener) 336-195 f.Kr

Alexander den store skapade genom erövringståg ett gigantiskt rike under en mycket kort tidsperiod. Det lade grunden för det vi kallar "hellenismen". Det lilla landet Makedonien, där Alexander var född, spred det grekiska språket och kulturen över hela mellanöstern och länderna däromkring.

Alexander var en av världshistoriens största fältherrar. Den banbrytande krigsorganisationen tillsammans med de långa spjuterna medförde att grekerna kunde besegra arméer som i antal soldater var mycket överlägsna.

Erövringen av Anatolien.

Alexanders fälttåg genom Anatolien innehöll flera krigstillfällen. Det innebar prövande strapatser att ta sig genom det bergiga landskapet med risk för överfall i trånga pass.

Slaget vid Granikos år 334 f.Kr.

När Alexander hade gått över Hellesponten mötte perserna upp direkt för att slå ner grekerna. Slaget stod vid Granikos som idag heter Kocabaş. Perserna tvingades fly och grekiska legosoldater, hopliter, i den persiska armén slaktades brutalt av Alexanders armé.

Fortsatta erövringar.

Ingen kunde hejda den grekiska armén. Efter de berömda slagen vid Issos år 333 f.Kr och Gaugamela år 332 f.Kr fortsatte grekerna ända bort till floden Indus i Indien.

Den hellenska kulturen.

Det grekiska språket och den grekiska kulturen spreds över hela det erövrade området. I Anatolien kom kulturen att kvarleva i hundratals år. Även idag finns grekiska byar i Anatolien. I staden Efesos kan man besöka den väldiga amfiteatern från den grekiska perioden.

Det grekiska språket.

I hela främre orienten, inkluderat Anatolien, spreds det grekiska språket. Som exempel kan här nämnas att Bibelns Gamla Testamente översattes från hebreiska till grekiska (septuaginta). Nya Testamentet skrevs på grekiska. I Sverige undervisar man fortfarande i grekiska inom flera humanistiska utbildningar. Många ord som vi använder i svenska språket kommer från grekiskan.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Romerska riket 190 f.Kr – 495 e.Kr.

Förhistoria.

På den Apenninska halvön har återfunnits spår av både Homo Erectus och neandertalare. Från omkring år 10.000 f.kr dominerar jägare och samlare. Omkring år 7.000 f.kr startades jordbruk. Stora delar av Italien behärskades av etrusker från 500-talet f.kr.

Republiken (510-45 f.Kr).

Den romerska republiken inrättades 510 f.Kr. Expansionen inleddes med att omgivande statstater införlivades.

De puniska krigen 264-146 f.Kr.

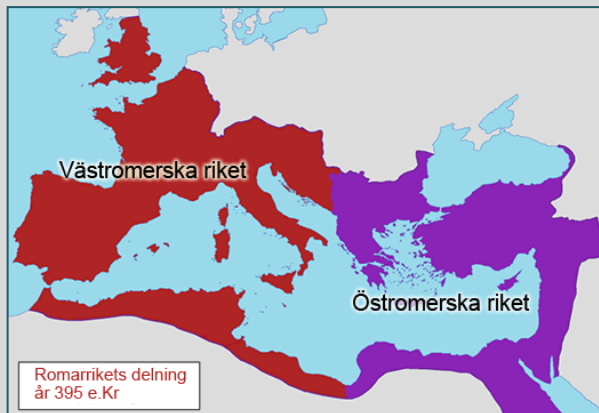
Kartago var en mäktig aktör i hela västra Medelhavet. Rom utkämpade tre krig mot Kartago som under *Hannibal* var nära att utplåna det romerska riket.

Hannibal tågar över Alperna.

Roms högerperiod .

Efter de puniska krigen präglades Rom av inbördeskrig. Mordet på *Caesar* år 44 f.Kr inledde en stabil period under *kejsar Augustus*. Ökända galna kejsare såsom Nero och Caligula avlöstes periodvis av dugliga makthavare som exempelvis *Trajanus* och *Hadrianus*. Romerska riket stod på sin höjdpunkt under åren 44 f.Kr till 330 e.Kr.

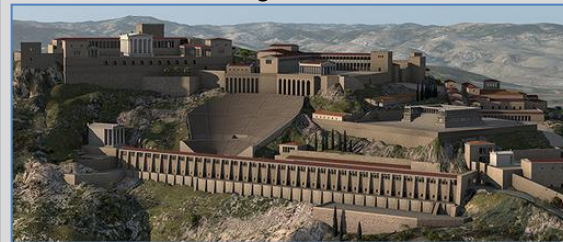

Romarriket delas.

Roms huvudstad flyttades till Konstantinopel år 330. Successivt delades riket. År 395 var väldet formellt delat i Östrom och Västrom. Östrom hade *Konstantinopel* som huvudstad medan Västrom hade *Ravenna*.

Romarna i Anatolien.

På Mindre Asiens västkust fanns många grekiska bosättningar. Dessa områden inkorporerades snabbt efter Roms erövring av Grekland. I Anatolien härskade det seleukidiska riket. Detta rike hade uppstått när Alexander den stores rike delades. Rom fick hjälp av *Pergamon* att besegra seleukiderna vid *Magnesia* år 190 f.kr.

Modell över Pergamon

Pergamon var ett självständigt rike som efterlämnat en enorm kulturskatt. Värdefulla lämningar finns nu i Pergamonmuseet i Berlin. Det rika Pergamon testamenterade år 133 f.Kr sitt rike till Rom för att förskona det från den skövling som skett i Grekland. Tyvärr berövades Pergamon på stora rikedomar av rovgiriga romare. Rom kunde expandera österut. I vissa regioner kom visst självstyre att råda under Rom. Ständigt hotades romarna i Anatolien av omgivande makter i de otillgängliga bergen.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Bysantinska riket (Östrom) 330 - 1453

Bysantinska riket (Östrom) 330-1453.

Kejsar Konstantin flyttade romarikets huvudstad till Konstantinopel (Istanbul) år 330. Romerska riket delades år 395 i Östrom och Västrom. Östrom gav upphov till det Bysantinska riket som kom att omfatta nästan alla länder runt Medelhavet.

Konstantinopel var huvudstad. Det var dåtidens största och mest multikulturella stad. En av de största härskarna var *Justinianus I* (483-565).

Under hans regim byggdes den gigantiska kyrkan Haga Sofia i Konstantinopel. Haga Sofia är nu museum.

Bysantinska rikets utbredning.

Under kejsar Justinianus I (kejsare 527-565) hade riket sin största utbredning. Kring Konstantinopel byggdes de berömda murarna som kom att skydda staden i nästan tusen år.

Omgärdad av aggressiva grannar utsattes Bysans för ständigt angrepp:

År 568 förloras alla områden på Apenninska halvön till langobarderna.

Åren 634-641 erövrade araberna Egypten och Levanten (ungefär "mellersta östern").

År 1071 förlorades stora delar av Anatolien till sassaniderna efter det stora slaget vid *Manzikert*. År 1204 ockuperades Konstantinopel av korsriddare som skapade det latinska riket under cirka 60 år.

År 1453 föll Konstantinopel för osmanerna.

Bysantinsk kultur.

Perioden runt 500-talet brukar anses vara övergången från antiken till medeltiden. Kulturen i det bysantinska riket var en blandning av grekisk kultur med romersk statsbildning. Under 600-talet övergick användningen av det latinska språket till grekiska. Bysantinerna kallade sig själva för romare.

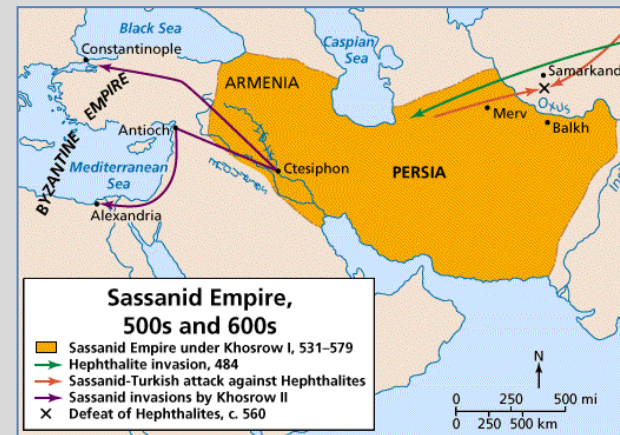

Inom den bysantinska kulturen framträdde ett typiskt mönster där antik kultur trängdes undan och ortodoxa munkars idéer istället dominerade. Många tempel och religiösa objekt som fanns före kristendomens införande förstördes. Grekisk-ortodox kristendom var den officiella statsreligionen. Kyrkliga strider och kyrkliga möten präglade samtiden. Kyrkan delades år 1054 i en katolsk och en ortodox del. Från orienten kom också religiösa strömningar.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Sassanidiska riket 226-750

Sassanidiska riket 226-640.

I Persien härskade partherna till år 226 då *Sassaniderna* besegrade dem. Sassaniderna kom att härskra i Persien till år 640 då araberna tog makten under den muhammedanska expansionen.

Huvudstaden Ktesifon.

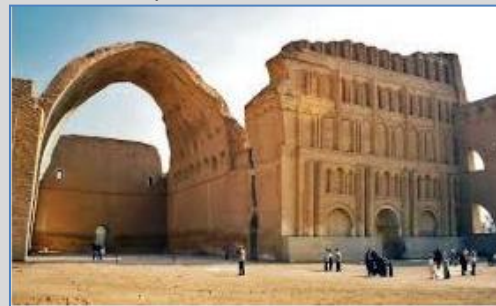
Huvudstaden var *Ktesifon* var en av världens största städer under 500-600-talen. Redan år 636 föll huvudstaden Ktesifon för araberna.

I Ktesifon fanns ett av de främsta biblioteken vid denna tid. I biblioteket kunde man finna de tidigaste skrifterna från skriftspråkets uppkomst. Tyvärr brände araberna de ovärderliga skrifterna vid erövringen av staden.

Fortsättning om huvudstaden Ktesifon.

Ktesifon var en av de största och äldsta städerna från det gamla Mesopotamien. Staden nämns redan under 400-talet f.Kr i Bibelns Gamla Testamente.

Det fantastiska palatset var vida berömt.

Ruiner efter palatset i Ktesifon.

Gamla ruiner i Ktesifon.

Ständiga räder mot Bysantinska riket.

I östra delen av det bysantinska riket gjorde sassaniderna ständiga räder som ledde till landförluster och försämrade ekonomi i Bysans.

Zoroastrism.

Zoroastrism var statsreligion i det sassanidiska riket. Religionen hade en stor påverkan på både kristendom, islam och judendom.

Manikeism.

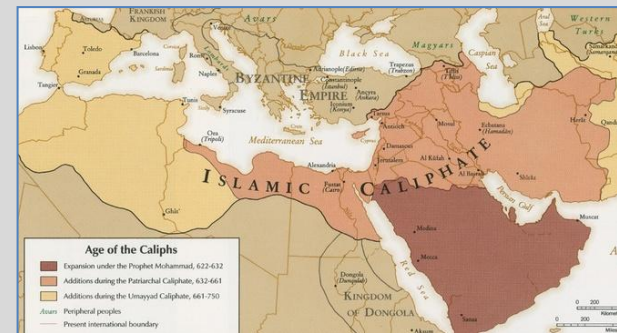
I regionen utvecklade profeten Mani (216-277) en religion som kallas *manikeism*. Denna religion hade stor framgång och kom att påverka kyrkoutövare i både den ortodoxa och katolska världen. Som en följd uppstod bråk inom kyrkan vilket många gånger ledde till domar i kätterier med efterföljande avrättningar.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Kalifatet 630-1055

Kalifatet 630-1055

De muslimska rikena styrdes av kalifer. Därav benämningen "kalifat". Ledaren gjorde anspråk på både politisk och religiös överhöghet. Det första kalifatet skapades av Muhammads följeslagare på 630-talet. Umayyaderna hade ett kalifat med Damaskus som huvudstad från år 661. Ett annat känt kalifat var det i Cordoba i Spanien.

Expansion mot Bysantinska riket.

År 636 möttes muslimska och bysantinska styrkor i ett stort slag vid *Yarmuk* i dagens Syrien. Många forskare anser att det var ett av de viktigaste slagen i historien. Det öppnade väg för den arabiska expansionen. Araberna expanderade åt alla håll och nådde ända in i Frankrike. Där stoppades araberna vid Poitiers år 732.

Konstantinopel belägrades.

Araberna trängde in i Anatolien och en mycket lång belägring av Konstantinopel skedde 674-678. Bysantinerna led av inre splittring men lyckades till slut skapa fred år 678. En andra belägring genomfördes 717-718.

Abbasiderna.

År 750 gjorde abbasiderna uppror och flyttade kalifatets huvudstad till Bagdad. Orsaken till upproret var inre stridigheter mellan muslimerna. I Spanien kvarlevde det umayyadiska kalifatet. Abbasidernas kalifat varade till 1258. Den nya situationen medförde att Anatolien inte utsattes för stridigheter från araberna under en längre tid. Man upprättade till och med diplomatiska förbindelser.

Klippskulpturen i Jerusalem.

Under 690-talet uppförde muslimerna den unika klippskulpturen i Jerusalem. Skulpturens siluett avtecknar sig än idag på bilder från Jerusalem.

Kulturpåverkan.

Med den arabiska expansionen följde också att kultur och vetenskap spreds. Inom medicin, matematik, arkitektur, filosofi m.m. låg araberna mycket långt framme. Araberna förvaltade också det grekiska kulturarvet och spred kunskapen till västerlandet som var i kaos efter romarrikets fall. Våra siffror i västvärlden skapades av araberna. Innan dess använde vi de romerska siffrorna.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Korsfararna 1096 - 1290.

Korsfarare 1096-1290.

I slutet av 1000-talet till och med 1200-talet kom korsfarare att tåga genom Anatolien. Flera fältslag stod på Anatoliens mark.

Sammanlagt brukar man uppge att det var nio korståg.

Korstågen hade initierats av påven som tog hjälp av den karismatiska demagogen Bernard av Clairveaux för att ta sig till Palestina och strida mot muslimerna. Pilgrimsfärderna till Jerusalem hade hindrats av de framgångsrika muslimerna.

Färdväg genom Anatolien.

Ofta tog sig korsfararna genom Balkan och vidare genom Anatolien på väg till Palestina.

En alternativ väg var via Medelhavet med uppsamling i Syrakusa på Sicilien.

Första korståget 1096-1099.

En blandning folk av alla kategorier ställde upp på påvens demagogi och samlades i Konstantinopel. Omkring 60.000 personer utan organisation drog mot Palestina. Städerna Nicaea och Edessa lyckades man återta till Bysans.

År 1099 nådde man Jerusalem som erövrades med en efterföljande fruktansvärd massaker.

De följande korstågen.

Under två hundra år drog ytterligare korståg mot Palestina. Man kan föreställa sig påfrestningarna på samhället i Anatolien under genomfärderna. År 1183 lyckades den berömda och beundrade Saladin inta den stora staden Aleppo. Strax efter lyckades araberna under Saladin mer eller mindre utplåna korsfararmén vid Hattins kulle. Snart kunde också Jerusalem återtas av Saladin.

Latinska riket 1204-1261.

Under fjärde korståget år 1203 intog korsfarare Konstantinopel för att erhålla en utlovad belöning av prins Alexios. Men korsfararna ville inte lämna ifrån sig staden utan år 1204 bildade man Latinska riket. Landet bestod till år 1261 då prins Mikael från det bysantinska riket lyckades återerövra Konstantinopel.

Korsriddaren Balduin från Flandern kröntes till kejsare. En märklig statsbildning upprättades. En mängd vasaller bestående av korsriddare fick delar av Anatolien.

Venedig som var en stormakt behärskade ett stort landområde. Till Venedig fördes mängder av värdefulla skulpturer och konstverk.

Ockupationen av Bysans under cirka 60 år försvagade landet ytterligare inför de kommande angreppen.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Saladins rike 1187-1193.

Saladins rike 1187-1193.

Saladin (1137-1193) är en av de största hjältarna i mellersta östern. Även västerlandet har respekt för hans rättrådighet och krigarförmåga.

Saladin skapade enighet.

Saladin erhöll gedigen erfarenhet av krig efter ett inledande fälttåg i Egypten. Den splittrade regionen tog dock lång tid att ena. År 1182 krossade han Mosulväldet varmed ett omfattande rike hade samlats under Saladins ledning. Saladins framgångar i krig och hans rättrådighet samlade befolkningen.

Segrade mot korsriddarna.

Vid Hattins kulle år 1187 besegrade Saladins armé korsriddarna i grunden. Under hösten samma år kunde Saladin återerövra Jerusalem. Hela Europa blev skakat av nederlaget. En ny korsriddararmé skapades under ledning av Rickard Lejonhjärta. Rickard besegrade Saladin strax utanför Jaffa år 1191. Men ett fredsavtal kunde till sist slutas.

Sydöstra Anatolien påverkas.

Korsriddarnas grevskap med bland annat de stora städerna Edessa och Antiokia kom under Saladins domäner. Saladins rike var dock löst sammansatt och svårt att administrera. Vid Saladins död år 1193 splittrades riket mellan hans 17 söner.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Seldjukerriket 1037-1194.

Seldjukerriket 1037-1194

Seldjukerriket omfattade Iran, Irak, Azerbajdzjan och stora delar av Centralasien samt Anatolien. Ett väldigt rike som bestod i cirka 200 år. År 1055 besegrade seldjukerna kalifatet och erövrade Bagdad. Kalifatet överlämnade den världsliga makten till seldjukerna.

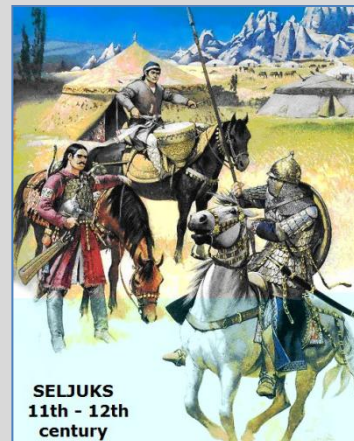
Turkfolk.

Seldjukerna var ett turkfolk som kom från Centralasien. Vanligen kom turkfolken från de enorma stäpperna i Kazakstan och Uzbekistan. Färdvägen gick över dalgångarna i de höga bergen i Kaukasus alternativt via dagens Afganistan.

Det Seldjukiska riket hade sin början i det vi idag kallar Iran. Till en början var *Nishapur* huvudstad. Så småningom flyttades huvudstaden till *Isfahan*.

För oss i västerlandet är seldjukerna inte särskilt kända. Många folkslag i Persien har betytt enormt mycket för den historiska utvecklingen i Mellanöstern. Seldjukerna intog hela östra Anatolien och kom så småningom i konfrontation med det expansiva osmanska riket i västra Anatolien.

Slaget vid Manzikert år 1071.

Vid orten *Manzikert* besegrade seldjukerna år 1071 Bysans i ett väldigt slag. Segern medförde att nästan hela Anatolien inlemades i Seldjukiska riket. I slaget deltog bland annat svenska vikingar, varjager, som var i tjänst hos kejsaren av Bysans. Bysans förlust innebar en etnisk och religiös omvälvning i nästan hela Anatolien. Det ortodox kristna Bysans hade varit ledande i kyrkofrågor med flera kyrkomöten i bland annat Nicea och Konstantinopel. Detta var en av anledningarna till att påven Urban II så småningom uppmanade till korståg, vilka startade år 1096.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Mongoler 1360-1410.

Mongoler 1279-1410

Djingis Khan (1162-1227) skapade under 1200-talet ett av de största välden som funnits. Efter Djingis Khans död splittrades riket och hans andre son Chagatai (1186-1242) kom att härska över området i och kring nuvarande Uzbekistan med *Samarkand* som huvudstad.

Ständiga oroligheter och strider uppstod efter Chagatais död som ledde till en ny härskarätt. Den nya ätten gav området Transoxanien till *Timur Lenk* (1336-1405).

Från Transoxanien lyckades Timur Lenk erövra hela Persien med omnejd åren 1384-1385. Omkring år 1400 intogs Damaskus och Bagdad med kringområden. Sedvanligt utfördes massakrer på invånarna.

Mongoliska expansion i Mellanöstern.

När Bagdad belägrades vägrade man att kapitulera. Mongolerna lyckades dock inta staden och inledde en massaker på befolkningen. Enligt gamla källor lär upp till 800.000 människor ha avrättats. Överallt där mongolerna trängde fram utfördes halshuggningar där huvuden lades i pyramider.

Händelsen i Bagdad medförde att omgivande länder underkastade sig mongolerna.

Anatolien drabbades också av mongolerna.

Självaste Timur Lenk tog sig ända till Efesos vid västkusten i Anatolien. Vid ett slag kring staden Smyrna mötte Timur Lenk korsridmare ur Johanniterorden vilka hade ett starkt fäste på Rhodos.

Splittrat Anatolien.

I Anatolien fick både seldjuker, bysantiner och så småningom osmaner kämpa mot mongolerna. Efter slaget vid Ankara år 1402, där mongolerna segrade, vände sig mongolerna mot Kina och östra delen av Asien.

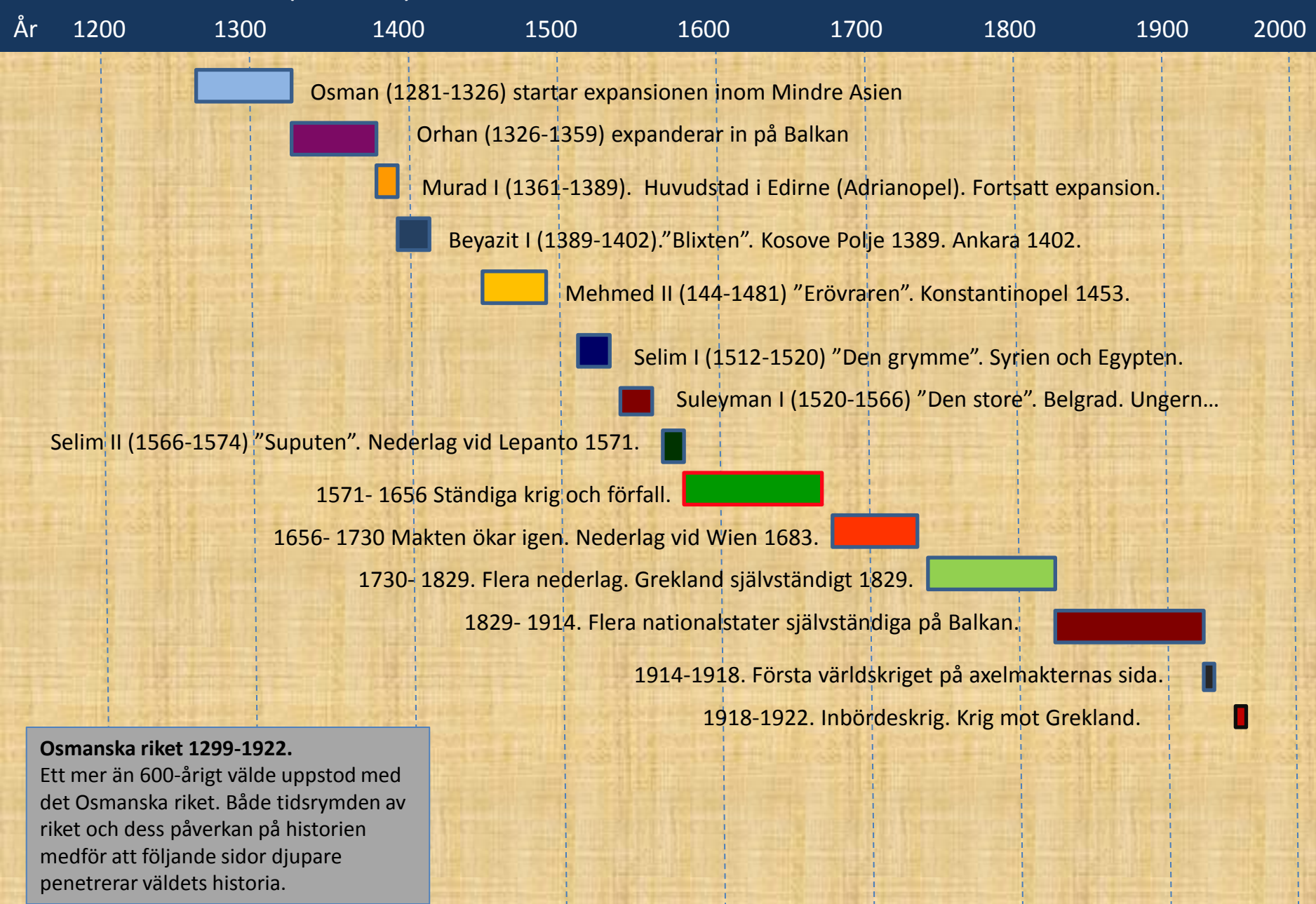

Karta som visar ett splittrat Anatolien.

Folk mord på kristna.

I Mellanöstern var majoriteten kristna assyrier. En ren förintelse lär ha ägt rum. I Mor Gabrielklostret avrättades 800 munkar brutalt enligt utsagor. Rester av den assyriska kyrkan kunde endast kvarleva bland de avlägsna bergen. Mongolernas förföljelser av kristna medförde också att rörelsens utspridning i Kina, Mongoliet och Centralasien så gott som förintades.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia : Osmanska riket 1299-1923.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Osmanska riket 1281 - 1402.

Osman I (1281-1326) expanderar i Anatolien.

Turkarna lämnade stäppen norr om Svarta havet på 800-talet. Vid 1200-talets slut hade man blivit bofasta i ett litet område i Anatolien.

Det bysantinska riket hade förfallet och lösts upp i småriken. Det utgjorde goda förutsättningar för en expansion av ottomanerna. År 1326 faller den viktiga staden *Bursa* i osmanernas händer. Bursa kom att bli huvudstad för Osmanska riket. Osmanerna når Marmarasjön omkring år 1320. Världsstaden Konstantinopel hotades.

Orhan (1326-1359) expanderar på Balkan.

Osmanerna under ledning av *Orhan* gick år 1352 över Dardanellerna och därmed började väldet expandera in i sydöstra Europa. Man nådde snabbt södra stranden av floden Donau norr om staden Varna.

Murad I (1361-1389) gör Edirne till huvudstad.

Adrianopolis i Thrakien erövrades 1369. Staden bytte namn till *Edirne* och kom att utgöra huvudstad för osmanerna under perioden 1365-1458 då huvudstaden flyttades till Konstantinopel. Idag står Edirne med en enorm och vacker minaret från denna tid.

Slaget vid Kosovo Polje år 1389.

Osmanerna expanderade in i Serbien. Där stod ett berömt slag år 1389. Historiker betraktar slaget som oavgjort medan serberna idag fortfarande hyllar segern med parader och festligheter.

Beyazit I (1389-1402) "Blixten".

År 1396 stod ett stort slag vid staden Nikopolis i Bulgarien. Här mötte osmanerna en blandad armé från Europa i ett försök att stoppa expansionen. Osmanerna kunde inte stoppas.

År 1402 var Beyazit tvungen att gå i kamp med den fruktansvärde Timur Lenk vilken hade expanderat sitt välde i Asien. Slaget utkämpades utanför Ankara. Beyazit förlorade och blev tillfångatagen medan flera av hans söner undkom.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Osmanska riket 1402 - 1566.

Timur Lenk härjade.

Efter slaget vid Ankara år 1402 intog Timur Lenk bland annat Smyrna och Efesos. Timur Lenk massakrerade folk och han byggde pyramider av människoskallar. Osmanska riket var nära att gå under. Men tursamt vände Timur Lenk mot Kina.

Mehmed II expanderade riket.

Aten föll i osmanernas händer år 1456. Stora delar av södra Balkan var nu erövrat. Även de östra delarna av det vi idag kallar Turkiet lades under osmanerna. Den berömda staden Trapezunt vid svarta havet hade ett eget kejsardöme som osmanerna tog i besittning. Osmanerna nådde ända till Krimhalvön.

Mehmed II hyllas som hjälte än idag.

Suleyman I (1520-1566) "Den store".

Suleyman I var en annan stor osmansk härskare. Det strategiska Belgrad, som omsluts av floderna Donau och Sava, erövrades av Suleyman I år 1521. Vid ett stort slag vid Mohacs i Ungern segrade osmanerna år 1526. Större delen av Ungern kunde därmed ockuperas.

Stora flyktingsströmmar drog sig mot norr och väster till områden som fortfarande inte behärskades av osmanerna.

Mehmed II (1444-1481) erövrade Konstantinopel.

Troligen är Mehmed II den mest kände osmanen. Han erövrade Konstantinopel år 1453. Konstantinopel hade belägrats flera gånger i syfte att erövra denna rika världsstad med den starka muren. Med tur och skicklighet erövrades staden och hela Europa var skakat.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Osmanska riket 1571-1683.

Nederlaget vid Lepanto år 1571.

Efter Suleyman den stores tid på tronen stod det osmanska väldet på sin höjdpunkt. Därefter började motgångarna.

Lepanto är beläget i Grekland. Där stod ett väldigt sjöslag år 1571 mellan osmanerna och en allians av kristna flottor. Osmanerna förlorade över 200 fartyg och omkring 25.000 soldater.

Nederlaget medförde att det osmanska väldet ej längre behärskade det östra Medelhavet.

Internt började väldet förfalla. Maktkamper och korrupktion uppstod under svaga härskare. Ständiga krig tärde på resurserna.

Slaget vid Wien år 1683.

Efter år av förfall kom Mehmet IV till makten. Han ville visa att väldet fortfarande hade stor kraft. Mehmed lät en armé på över 200.000 soldater marschera mot Wien.

Wien belägrades under flera månader men kunde inte intas.

Den 12 september ankom en polsk-tysk armé under ledning av den polske kungen Sobieskis. Osmanerna besegrades.

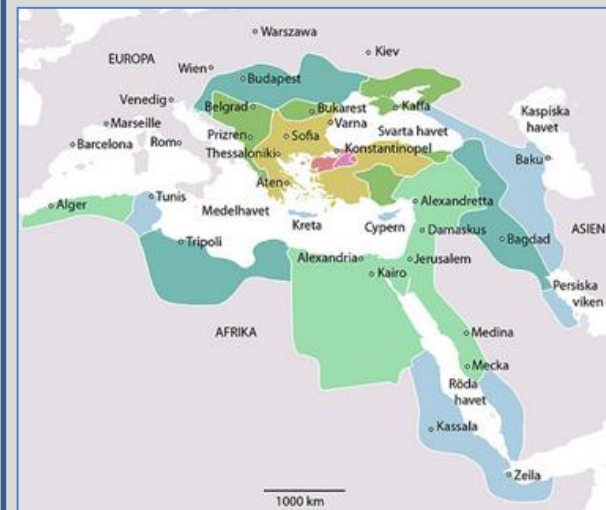
Traditionsenligt avrättades den besegrade osmanske ledaren av härskarna i Istanbul. Sobieskis hyllas fortfarande som stor hjälte och räddare av Europas kristenhet.

Efter slaget vid Wien 1683.

Det osmanska väldet var gigantiskt. Inre förfall, ständiga krig, dekadens osv ledde till en försvagning. Tekniskt gick omgivande länder förbi och med vapenöverlägsenhet kunde ockuperade länder frigöra sig.

År 1826 tvingades härskaren utplåna sin egen elitarmé janitsarerna. Denna armé hade främst rekryterats genom att tvinga kristna småpojkar att ingå i den osmanska armén. Ett förfaringssätt som den kristna världen ansåg vara brutal och vidrig. Nedanstående bild visar det osmanska väldets omfattning då det stod på sin höjdpunkt.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Osmanska riket 1829-1918.

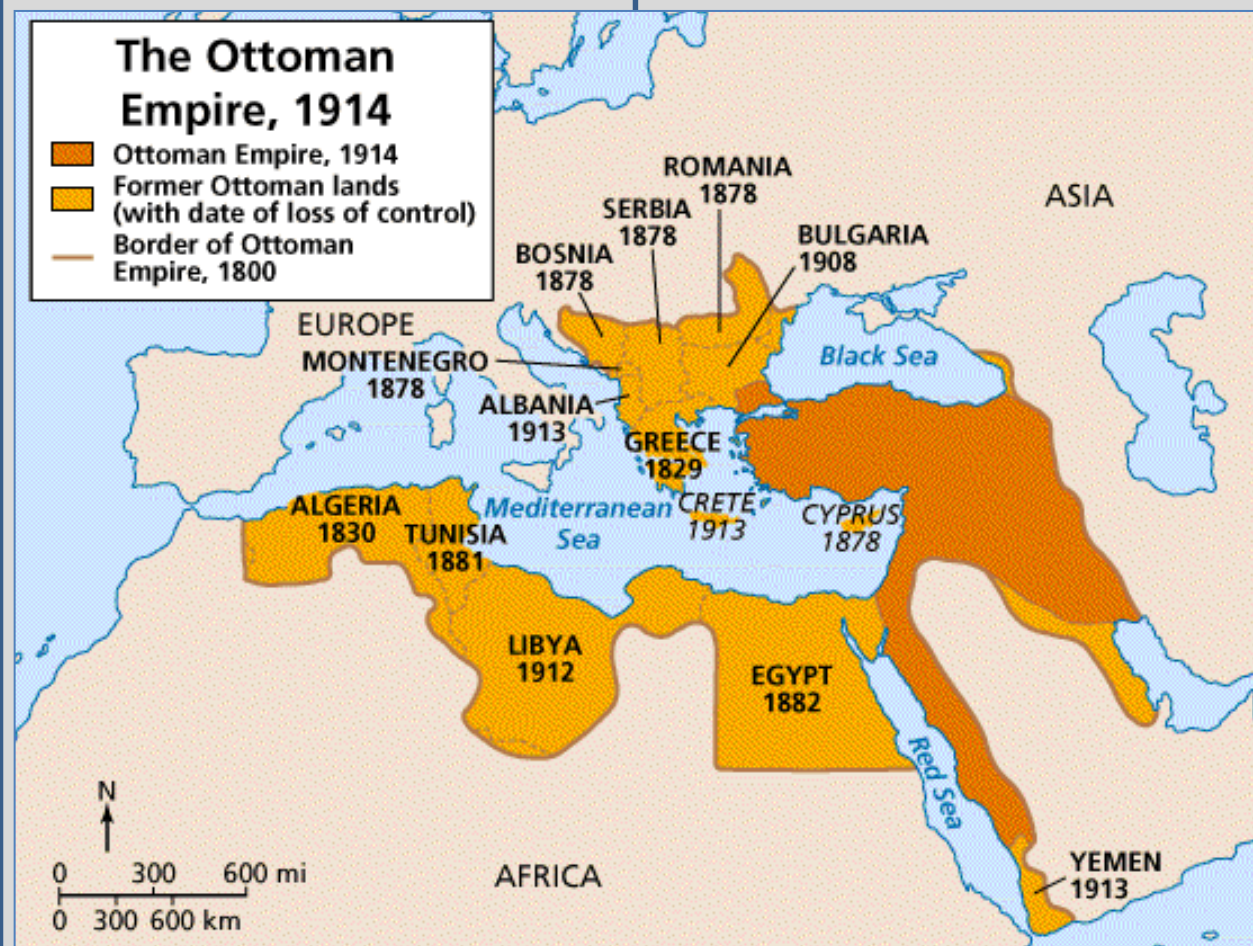

Ockuperade områden frigjorde sig.

Det första området som frigjorde sig var Grekland. Med stöd av framför allt Storbritannien kunde Grekland bli självständigt år 1829. Efter hand blev allt fler områden fria. På Balkan var gränsdragningarna mellan nationerna ytterst svåra. Flera länder gjorde anspråk på områden som ledde till både inbördeskrig och krig mellan nyfödda nationer. Dessa konflikter lade grunden för de krig som uppstod när bland annat Jugoslavien upplöstes under 1990-talet.

Första världskriget.

Osmanska riket ställde sig på Tysklands och Österrikes sida under första världskriget. Detta ledde till en kollaps av hela väldet. Osmanerna bjöd dock hårt motstånd och bland annat vid Gallipoli segrade man. Från filmens värld är det lätt att minnas "Lawrence av Arabien" där länder i mellersta östern befriades. Efter 623 år föll det osmanska riket. Upplösningen av väldet ledde till flera grymma krig mellan frigjorda stater avseende gränsdragningar.

Översikt Anatoliens (Turkiets) historia: Republiken Turkiet 1923-

Krig med Grekland 1918-1922.

Gränsdragningarna i det osmanska restväldet var svåra och infekterade av historiska låsningar. Ett vedervärdigt krig uppstod med Grekland. Svåra övergrepp från båda sidor ledde till oförsonlighet som fortfarande belastar de båda länderna. Överkommelse gjordes mellan parterna att förflytta människor för att renodla etniciteten.

Mustafa Kemal Pasha (Ataturk) 1881-1938.

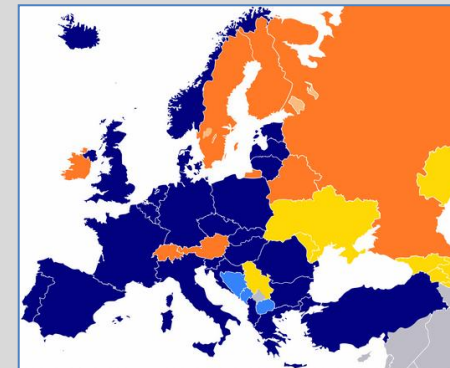
Den nationella rörelsen leddes av Mustafa Kemal. En armé byggdes upp och reformer startades för att modernisera landet. Republiken Turkiet kunde därmed bildas 1923. Ankara utnämndes till huvudstad.

Mustafa Kemal Pasha blev den förste presidenten. Han har fått tilläggsnamnet "Ataturk" vilket betyder "Turkarnas fader". Av stor betydelse var att Ataturk införde det latinska alfabetet. Mustafa Kemal Pashas namn används med stor respekt och vördnad i det moderna Turkiet. De principer som han byggde riket på hålls som riktlinjer som inte kan ändras.

Det moderna Turkiet.

Under andra världskriget var Turkiet neutralt men förklarade krig mot Tyskland 1945. 1952 anslöt sig Turkiet till NATO. Huvudorsaken var rädslan för det expansiva Sovjetunionen.

Natos omfattning

Förhandlingar pågår om inträde i EU.

EU:s omfattning

Ockupation av världskrigets segrarmakter.

Efter första världskriget stod Anatolien under kontroll av Storbritannien och Frankrike. Istanbul och andra stora städer var belägrade av segrarmakterna från kriget. Nationella rörelser uppstod i Anatolien. 1922 lämnade Storbritannien och Frankrike de ockuperade delarna av Anatolien.